

Rapportens hovedkonklusioner

Rapporten er bygget op omkring tre temaer: 'Den økonomiske krise', 'Uddannelse giver store gevinster men færre får en' og 'Danmarks langsigtede vækst og velstand'.

Tema 1 - Den økonomiske krise

Det første tema har fokus på den aktuelle økonomiske krise og udviklingen på arbejdsmarkedet. Kapitel 1 konkluderer, at Danmark befinder sig midt i den værste økonomiske krise i nyere tid. En krise som bliver både længere og dybere end under en normal recession, fordi krisen udspringer af en finanskriser og samtidig er verdensomspændende. Ikke mindst derfor kræver den økonomiske krise resolut politisk handling, hvis de skadelige virkninger på arbejdsmarkedet skal minimeres.

Kapitel 2 ser på, hvordan regeringen har håndteret den økonomiske krise. Her vises det, at der med vedtagelsen af Forårspakke 2.0 vil blive givet store skattelettelser til de rigeste i Danmark. Håbet fra regeringen er, at dette vil medvirke til at sætte gang i dansk økonomi på trods af, at de rigeste er mindst tilbøjelige til at sætte gang i økonomien med øget forbrug. Analyserer man skattelettelserne på regionalt niveau er der endvidere meget stor forskel på, hvor meget de enkelte kommuner får i gevinst.

I kapitel 3 undersøges det, hvordan de dårlige økonomiske konjunkturer påvirker de langsigtede strukturer på arbejdsmarkedet. Kapitlet viser, at flere arbejdsløse risikerer at blive fanget i langtidsledighed med stigende strukturel ledighed til følge – samtidig med at tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet øges. Det betyder, at de seneste års gevinster i form af, at flere ældre har udskudt deres tilbagetrækning, og flere af de svage grupper er kommet i arbejde, risikerer at gå tabt. Denne udvikling kan komme til at koste Danmark dyrt, fordi det skader den finanspolitiske holdbarhed mærkbart. Der er derfor behov for en ambitiøs vækstpakke samt et øget fokus på uddannelse og aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Det fjerde kapitel under temaet om den økonomiske krise går i dybden med effekterne af en sådan vækstpakke. Her konkluderes det, at en midlertidig vækstpakke med offentlige investeringer og intensiveret uddannelsesindsats øger det offentlige underskud på kort sigt, men omvendt ikke svækker den langsigtede finanspolitiske holdbarhed – snarere tværtimod. Et ensidigt fokus på de offentlige financers underskud de kommende år risikerer derfor at ske på bekostning af den fremtidige arbejdsløshed og økonomiske vækst. Kapitlet giver endvidere en status på den finanspolitiske holdbarhed.

Kigger man samlet på kapitlerne om den aktuelle økonomiske situation er konklusionen, at den økonomiske krise blive både lang og dyb, hvis ikke man iværksætter ekstraordinære krisetiltag, der kan tage toppen af ledighedsstigningen. Regeringen har først og fremmest valgt at give skattelettelser. Dermed har man valgt at satse på, at det alene er det private initiativ, der skal sætte gang i dansk økonomi frem for at vælge offentlige investeringer, der er det mest effektive instrument til at skabe arbejdspladser.

Tema 2 - Uddannelse giver store gevinster men færre får en

Tema 2 i rapporten handler om uddannelse og de store gevinster uddannelse har for samfundet. Af samme grund er det nedslående, at det i kapitel 5 dokumenteres, at over en femtedel af en ungdomsårgang ikke får en ungdomsuddannelse. I virkeligheden er situationen endnu værre, fordi tallet på en femtedel er det forventede uddannelsesniveau, når den unge er 41 år. For de 26-årige er det imidlertid en fjerdedel, der ikke får en ungdomsuddannelse. Der skal derfor helt andre midler til, end det vi ser i dag, hvis vi for alvor skal lykkes med, at langt flere unge får en uddannelse.

Kapitel 6 zoomer ind på befolkningens og arbejdsstyrkens uddannelsesniveau. Her vises det, at selvom væksten i uddannelsesniveaet har været faldende de seneste år, så kan den beskedne stigning, der har været, alligevel løfte arbejdsstyrken med over 30.000 personer i 2019. Det kan og bør imidlertid blive meget bedre. Kapitlet dokumenterer nemlig, det vil kunne bidrage yderligere med knap 15.000 personer i arbejdsstyrken i 2019, hvis regeringen når sit mål om, at mindst 95 procent af en ungdomsårgang får en uddannelse.

I Kapitel 7 analyseres uddannelsesstrukturerne på fremtidens arbejdsmarked. Fremskrivningen af udbuddet og efterspørgslen efter uddannet arbejdskraft frem til 2019 peger på store uddannelsesmæssige ubalancer. Det indebærer, at der bliver massiv mangel på faglærte og personer med en videregående uddannelse, mens der bliver et stort overskud af især ufaglærte. Nogle af de fremtidige ubalancer kan imidlertid løses, hvis vi de kommende år får rykket markant på de unges uddannelsesniveau, men realiseringen af 2015-uddannelsesmålene løser langt fra problemet. Der må derfor spilles på flere heste, hvis ikke mangel på uddannet arbejdskraft skal blive dyrt for det danske samfund.

De tre uddannelses kapitler viser, at færre unge får en uddannelse på trods af, at uddannelse giver en stor gevinst til samfundet. Det er særdeles problematisk, fordi der i fremtiden vil være øget efterspørgsel efter uddannet arbejdskraft. Skal de nuværende uddannelsesmålsætninger nås, er der derfor behov for at tage nye initiativer i brug. Her ville et første skridt på vejen være at indføre ret og pligt til 13 års uddannelse, så det laveste uddannelsesniveau i Danmark fremover er en enten en gymnasial eller faglært uddannelse.

Tema 3 - Danmarks langsigtede vækst og velstand

Tema 3 i rapporten handler om fremtidens vækst og velstand i Danmark. Som en del heraf sætter Kapitel 8 spot på velstandsudviklingen i Danmark. I 1998 var Danmark det 5. rigeste land i OECD. Nu er Danmark kun det 10. rigeste. Det er på trods af, at det danske arbejdsmarked har præsteret fremragende både historisk set og internationalt. Kapitlet viser, at forklaringen på faldet i den danske velstand skal findes i en svag produktivitetsudvikling, der skyldes lavere vækst i kapitalinvesteringerne og arbejdsstyrkens uddannelsesniveau.

Rapportens afsluttende kapitel sætter igen fokus på uddannelse ved at vise, at uddannelse er en guld-randet investering. Måler man uddannelse over hele livet tilfører alle uddannelser nemlig samfundet øget vækst og velstand i form af øget produktivitet og flere år på arbejdsmarkedet. Derudover har uddannelser en positiv effekt på de offentlige finanser. Hver uddannet dansker vil frem for en ufaglært i gennemsnit bidrage med 2-6 mio. kr. ekstra til de offentlige finanser over livet.

Konklusionerne i kapitel 8 understreger, at Danmarks vækst og velstand ikke kommer af sig selv. Der skal satses målrettet, hvis vi også i fremtiden skal være blandt de rigeste lande i verden. Her er uddannelse et umådelig vigtigt middel, fordi uddannelse, som kapitel 9 viser, øger produktiviteten i samfundet.

Fremtidens Danmark er et videnssamfund, hvor kloge hoveder på arbejdsmarkedet bliver en knap ressource. I et sådant samfund er uddannelse nøglen til øget vækst og velstand – og samtidig det vigtigste middel til at bryde den sociale arv og sikre lige muligheder for alle.

Derfor bør der fremover satses markant på at øge uddannelsesniveaut i Danmark, sådan at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Det er ikke kun den enkeltes fremtidsmuligheder, der er på spil, men den danske velstand og finansieringen af fremtidens velfærdssamfund.

